

Tisztázó fény virrad a szentély megtisztítására vonatkozóan

I. A szentély új értelmezése megmagyarázza a csalódást

A New York állambeli Port Gibsonban, az öreg Erie-csatorna partján Syracuse és Buffalo között, Edson Hiram volt az adventhívők közösségének vezetője. Az ő tanyája – egy mérföldre, délre a várostól – gyakran volt találkozóhelyük, amikor nem állt rendelkezésükre a kerületi iskolaépület, ami szintén egy mérföldre volt a falutól. Dr. Franklin B. Hahn, Canandaigua orvosa, – kb. 15 mérföld távolságra a Canandaigua tónál – egy másik kiváló tagja volt a környék adventváró csoportjának. És még volt egy másik, Owen R. L. Crosier, egy árva ifjú, akit Edson és Hahn pártfogoltak. Otthont adtak neki, és az ifjú most lelkes bibliakutatóvá és tehetséges íróvá fejlődött. Hárman összefogtak, és egy kis lapot jelentettek meg *Day-Dawn* néven Canandaigua-ban kinyomtatva, melyet az adventváró újságírók egy csoportja adott ki a csalódást követően. És Crosier lett a szerkesztő.

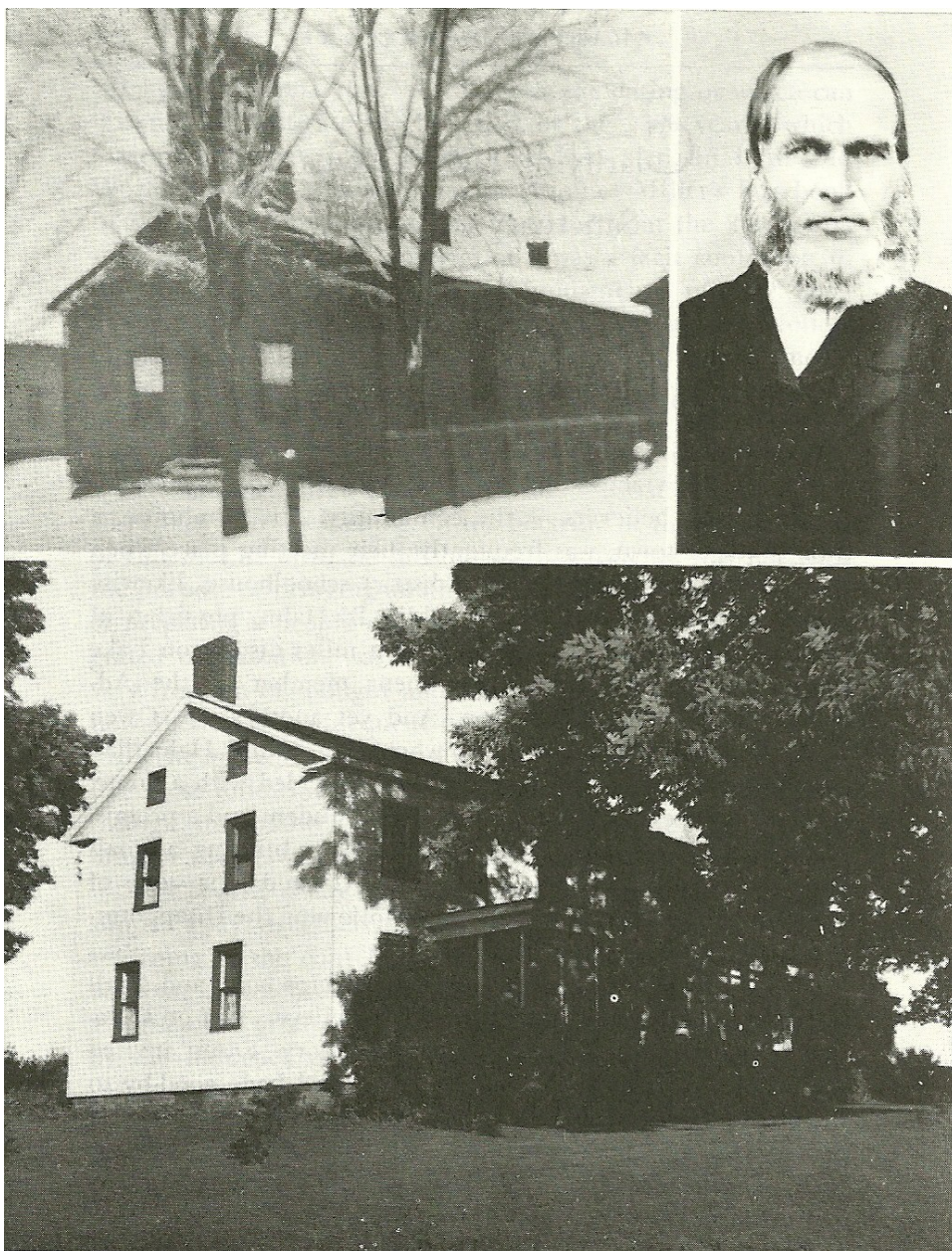
Az országban szétszórta lévő több ezer kis és nagy adventváró csoporthoz hasonlóan, a Port Gibsoni hívők is összejöttek október 22-én, Krisztus dicsőséges megjelenésére várakozva. Edson meghívta az embereket, jöjjenek el erre az utolsó összejövetelre, és elbúcsúzott azoktól, akik elutasították, azt gondolva, sohasem látja viszont őket. Buzgó ima és éneklés, valamint szüntelen intelmek és várakozás jellemezte a válság napját. Újra átvizsgálták a bizonyítékokat, és reménységgel vártak, amint az órák lassan elteltek. Spalding lenyűgözően foglalta szavakba: **(878)**

(879) „Reggel lenne? A hajnali dér elolvadt a felkelő nap sugaraitól. Vagy talán dél lehetne? A nap elérte delelőjét, és kezdett hanyatlani. De estére biztosan! De az éjszaka árnyai leszálltak. Mégis maradt remény: 'Mert nem tudjátok, mikor jön meg a ház ura, este vagy éjfélkor, kakaskukorékoláskor, vagy reggel'.”¹

A környék hívő csoportjai várják, hogy bármelyik pillanatban találkozzanak Urunkkal. Edson mondja:

„Vártunk érkező Urunkra, míg az óra éjfél 12-t kongatott. A nap ekkor már elmúlt, csalódásunk biztos lett. Legforróbb reményeink és várakozásaink semmivé lettek.”²

(878)

Hiram Edson – a kiterjesztett szentélytanulmányozás kulcsfigurája

A kerületi iskolaépület, ahol a New York állambeli Erie-csatornánál lévő Port Gibson-i adventvárók találkoztak és Hiram Edson otthona. A közeli csűr, még mindig áll, várakozásuk végzetes napjának mint egy néma emlékeztetője, ahol Edson és társai világosságért imádkoztak a csalódás sötét éjszakáját követően. (kisebb kép) Hiram Edson

De Edson így gondolkodott szívében: „Összes keresztény tapasztalatom leggazdagabb és legragyogóbb tapasztalata az adventre való várakozás volt. . . . Hamisnak bizonyult volna a Biblia? Nincs Isten, nincs mennyország, nincs arany város, nincs Paradicsom?”³

Hajnalig való várakozás és sírás után, az adventvárók közül sokan hazamentek elhagyott otthonaikba. Néhányuknak, akik ott maradtak, Edson ezt mondta: „Menjünk a csűrbe, és imádkozzunk.” Bementek a csaknem üres magtárba, mert a gabonát még nem csépezték ki, mivel még ott állt kinn kérékben a szántóföldeken. Bezárták az ajtót maguk mögött, és gyötrődő könyörgésben öntötték ki szívüket Isten előtt, ha meghallgatná kiáltásukat. Könyörögtek, hogy ne hagyja el őket a legnagyobb szükség órájában, sem ne mondjon le róluk legnagyobb nyomorúságukban. Edson volt az imakör vezetője.

Addig imádkoztak, míg csak az a meggyőződés nem szállt szívükbe, hogy imájukat meghallgatták és elfogadták, hogy világosságot nyernek majd, és csalódásukra magyarázatot. Edson bátorított, hogy valóban van Isten, és hogy *igaz és biztos* az ő Igéje. Kegyelmesen megáldotta őket advent-tapasztalatukban, és bizonyára tudomásukra hozza tévedésük természetét, és megmutatja vezetését és szándékát. Zavaros helyzetünk világos lesz, mint a nap, mondta. Bízunk Istenben!

Világosságért könyörögnek a csalódásukra

Október 23-án a hajnali órákban Hiram Edson és néhány társa isteni világosságért könyörgött, hogy megértsék csalódásuk természetét. Addig imádkoztak, míg imáik meghallgatásra nem találtak és tisztázó világosságot nem kaptak.

(881) Reggeli után Edson azt mondta csoportja egyik tagjának: „Menjünk és nézzük meg testvéreinket!” (Loughborough szerint ez a másik férfi Crosier volt.) Elkerülték az utakat, mert Edson nem akart találkozni az emberekkel, mivel még nem tudták, mit mondjanak nekik.⁴ Így tehát átvágtak Edson szántóföldjén, ahol a kukorica még kévékben volt, és a tökök még az indáikon. Némán mentek, lehajtott fejjel és szívükben elmélkedve, egymásról többé-kevésbé megfélemezve. Edson hirtelen megállt, mintha csak valaki a vállára tette volna a kezét. Ott állt, gondolataiba mélyedve, világosságért imádkozva, arcát vágyakozva a szürke foltos ég felé fordította. A Biblia bizonytékaikról, Isten valóságos mennyei szentélyében szolgáló papról, Jézus Krisztusról töprengett, és arról, hogyan várták Őt, amint megjelenik a valóságos Engesztelési napon, és megáldja várakozó népét. Edson feleletet várt tanácstalan gondolataira. Hirtelen tört elméjére a gondolat, hogy Krisztus mennyei szolgálatának két szakasza van a mennyben, ugyanúgy, mint a régi földi szentélyben. Saját szavai szerint egy mindent elsöprő meggyőződés tört rá

„ahelyett, hogy a mi Főpapunk kilépne a mennyei Szentek Szentjéből, hogy a földre jöjjön a hetedik hónap tizedik napján, a 2300 év végén, most lépett be először a szentély második részébe, ahol egy munkát kell végeznie a Szentek Szentjében, mielőtt erre a földre jönne.”⁵

II. A keserű – édes könyv jelentősége

Ez úgy tört Edsonra, mint egy elkerülhetetlen meggyőződés, mint egy dicsőséges fény sugára, megvilágítva az egész kérdést, tisztázva csalódásukat, eloszlatva a sötétséget és zűrzavart. Elmondja nekünk, látta, hogyan kellett jönni Krisztusnak, a példázatbeli Vőlegénynek „a mennyegzőre akkor;

A szentélyről világosság villan be Edson gondolataiba

1844. október 22-ét követő reggel Hiram Edson gondolataiba mélyedve ment keresztül a kukoricaföldjén. Hirtelen rájött, hogy Krisztus megjelenése helyett belépett a mennyei Szentek Szentjébe. Ez a fogalom tisztázza az egész csalódás kérdését és természetesen jövőjüket is alakítja.

(883) más szóval az Öreg korúhoz, hogy átvegye királyságát, hatalmát és dicsőségét; és nekünk várnunk kell *a mennyegzőről* való visszatérésére.”⁶ A szentély, melynek meg kellett tisztulnia, a *mennyei* szentély megtisztítása volt, és egyáltalán nem a földi – teszi hozzá. A gondolat olyan volt, mint egy mennyei üzenet. Ez egy új gondolat volt, egy drága igazság, egy csodálatos felfedezés. Válasz volt az imájára.

E tisztázó gondolon felül, Edson azt írja: „Gondolatom a Jelenések 10. fejezetre lett irányítva, ahol a látomás beszélt és nem hazudott.” E fejezet a jelképes keserű, majd édes könyvet mutatja be. Az adventi élmény valóban olyan volt, mint a méz a szájukban. Most, a következményekben hirtelen olyan keserű lett, mint az epe. (Jel. 10:9-10.) A prófécia arra is utal, hogy újra bizonyosságot kell tenniük. De hogyan lesz az? Ki hallgatna rájuk? Majd az jutott eszébe, hogy az Újszövetség frigyládája volt látható a mennyben (Jel. 11:19.). Ezek a főbb gondolatok járták át Edson elméjét, amint ott állt gondolataiba mélyedve. Eközben társa – nyilván Crosier – aki szintén elgondolkodva továbbment, hirtelen észrevette, hogy Edson megállt. Visszakiáltott, megkérdezte, miért állt meg. És Edson válaszolt: „Az Úr válaszolt reggeli imánkra, és világosságot adott csalódásunkra.”⁷

Újra csatlakoztak egymáshoz, lassan sétáltak tovább, megvitatta a szentély szolgálatának ezt az elfeledett szakaszát, visszaemlékezve mindarra, amit tudtak, az Izraelnek adott ősi jelképes szolgálatok bibliai feljegyzéseiről. Majd házról-házra sietve elmondták testvéreiknek a jó hírt, hogy Krisztus mennyei főpapi szolgálata most valamilyen módon az ősi mózesi jelképek szerint egy másik szakaszába lépett – hogy a mi mennyei Főpapunk ahelyett, hogy kijött volna, amint korábban hitték – most *lépett be* a mennyei Szentek Szentjébe. (884) Ennyit tisztán láttak. *Ennek akkor a nagy valóságos Engesztelési nap kezdetének és nem a végének kell lenni.* E forradalmi gondolat fényt derített csalódásukra. Krisztus valóban betöltötte azt, amit a jelkép elvárt tőle. Eltart egy ideig, míg befejezi a szenthely megtisztítását, és csak azután jön el, mint Király. Ez valóban „új világosság” volt. De ez csak a kezdete volt egy hosszú ideig tartó folytonos tanulmányozásnak és megértésben és meggyőződésben való növekedésnek.

III. Megdöbbentő párhuzam a tanítványok csalódásával

Amint az adventhívők otthonai között oda és vissza utaztak, Edson és társa növekvő érdeklődéssel nézték át a régi tanítványok válság-óráját. Azon töprengtek, hogy a keresztre feszítés után, a reménytelen csoport két tagja hogyan ballagott az emmausi úton a tragikus eseményekről szomorúan

gondolkodva, melyek megrázták Jeruzsálemet és szétrombolták Krisztus követőinek reménységeit. (Ez volt az *ő* csalódásuk; hasonló a mienkhez – gondolta Edson.) A próféciák, melyek biztosan megjövendölték a Messiás eljövetelének *idejét*, azt is megjövendölték, hogy *ő* lesz Izrael Királya, de nem határozták meg, hogy mikor. Alig néhány nappal korábban diadalmas üdvözlés közepette vonult be Jeruzsálembe, pontosan úgy, ahogy a próféta megmondta. (Máté 21:4-5., Zak. 9:9.) De *nem* koronázták királlyá. Ahelyett megkínózták, halálra ítélték és megfeszítették; a kereszthez szögezték, és ott függött gyalázatra két tolvaj között. Majd sírba tették. Borzalmas megrázkódtatás volt ez az *Ő* várakozó követői számára. Teljes tévedésben voltak a bekövetkezett eseménnyel kapcsolatban.

De most, amint ezek a tanítványok mentek tovább, valaki (a feltámadt Jézus Krisztus) csatlakozott hozzájuk. Beszédre bírta őket, mondják el szomorúságuk okát; bevallották, hogy dédelgetett reményük Jézus Krisztus volt, a megígért Messiás. De nyilvánvalóan nem *Az* volt. Majd az Ismeretlen eszükbe juttatta **(885)** a Messiásra vonatkozó, különféle szent írásokat, melyeket korábban nem értettek meg. És megkérdezte: „Avagy nem ezeket kellett-e szenvedni a Krisztusnak, és így menni be az *ő* dicsőségébe?” (Luk. 24:26.) Ahogy újra elmagyarázta ezeket a szent írásokat Mózes és a többi próféta írásaiból, a világosság fokozatosan megnyitotta értelmüket.

És aznap este, mikor asztalnál ültek emmausi szállásukon, Krisztus valódi küldetésének fénye hirtelen tört rájuk. *Ő* volt valóban a megfeszített Krisztus, ugyanaz a Személy, akit megkoronázott királyként reméltek meglátni. De még nem volt király. Valóban, ez sohasem volt Isten tervének része küldetésének abban a szakaszában. Annak később kellett bekövetkeznie. Először engesztelő Áldozattá kellett válnia. Ezt valósította meg a Kálvárián. És most készül felmenni Atyjához, hogy az *ő* könyörületes, főpapi Közbenjárójuk legyen a mennyben. Végül, mikor főpapi szolgálata véget ért, visszatér ismét a földre, ezúttal mint királyok Királya. (Edson és Crosier ebben látták a párhuzamot saját csalódási tapasztalatukkal. Még várniuk kell egy kicsit, a dolgok dicsőséges kimeneteléig. Krisztusnak még van elvégeznivaló munkája a mennyben, mielőtt visszajön a földre.)

Majd, közvetlen a mennybemenetel előtt, a tizenegy tanítvány örömteli várakozással állt feltámadott Krisztusukkal az Olajfák hegyén. És újra, minden világosság ellenére, ami megvilágította földi küldetését, ismét sürgették: „Uram, avagy nem *ez időben* állítod-e helyre az országos Izraelnek?” (Csel. 1:6.) De *Ő* ezt válaszolta: „Nem a ti dolgotok tudni az időket és az alkalmakat, melyeket az Atya a maga hatalmába helyeztetett;

hanem vesztek erőt, minekutána a Szentlélek eljő rátok; és lesztek nékem tanúim, úgy Jeruzsálemben, mint egész Júdeában és Samáriában, és a földnek mind végső határáig.” (Csel. 1:7-8.)

Edson és Crosier emlékezett, hogyan emelte fel akkor Jézus a kezét, és megáldotta őket, „elvált tőlük, felment a mennybe”. Hamarosan egy ragyogó felhő „takarta el Őt szemük elől” eltűnt a távolban. Ezután, mivel még mindig csodálkozva néztek felfelé, **(886)** hirtelen két gyors hírnök jelent meg, és kijelentették: „Ez a Jézus, aki felviteték tőletek a mennybe, akképpen jó el, amiképpen láttátok Őt felmenni a mennybe.” (Csel. 1:11.) Negyven nappal azelőtt ezt mondta: „Elmegyek, hogy helyet készítek néktek. Ha majd elmegyek, és helyet készítek néktek, ismét eljövök, és magamhoz veszek titeket, hogy ahol én vagyok, ti is ott legyetek.” (Ján. 14:2-3.) Már részben válaszolt nekik, de nem értették meg. Most a történet véget ért, és megvalósult. Ennek következtében a második advent csodálatos előrelátással, mely azóta a korszakok legfőbb reménysége, az összes kijelentett prófécia csúcspontja lett. Ez volt az a szikla, melyre az egész evangélium épülete épült. Ez a második gondolat, hatalmas bátorításukra szolgált a tanítványok párhuzamos csalódásával kapcsolatban.

IV. Hónapokon keresztül intenzív csoportos tanulmányozást folytatnak

Edson és Crosier felkeresték közös barátjukat, Dr. Franklin B. Hahnt, és mindhárman megegyeztek, hogy csoportban fogják intenzíven tanulmányozni, kutatni a Bibliát ezen irányvonalak mentén, míg csak minden világossá nem válik előttük. Különösen a Zsidókhoz írt levél 8. és 9. fejezete – mely a földi szentélyről, mint a „mennyei dolgok árnyékáról” a „valódinak az ábrázolásáról” és annak szolgálatáról, mint az igazi szolgálat jelképéről beszél – és megerősítette őket a kukoricásban nyert meggyőződésükben és az azt követő vitáikban, mikor házról-házra mentek. A teljes jelképes mózesi rendszer és szertartások egésze lett tanulmányozásuk központi területe, az azoknak megfelelő keresztény megvalósulásokkal együtt. Dániel és a Jelenések könyvének az utolsó időkre vonatkozó vázlatpróféciája szintén a fáradságos felülvizsgálat tárgyát képezte. Ez a szintén folyamatos tanulmányozás, mely nemcsak hetekig, hanem hónapokig tartott, megerősítette őket abban, hogy megértsék, hogyan és miért lépett be Krisztus a Szentek Szentjébe, hogy megtisztítsa azt. Közös következtetéseiket Crosier által összeállított cikk-sorozatban közzétették először a Canandaigua-i *Day-Dawn*-ban megjelentetve, **(887)** majd még

teljesebben az Ohio állambeli Cincinnati-ban megjelenő *Day-Star*-ban, melyet később fogunk ismertetni.

Ez az új gondolat⁹ – hogy Krisztus *belépett, és nem kijött* a mennyei Szentek Szentjéből, melyet elég alaposan kifejtettek tanulmányukban – ugyanolyan forradalmi jellegű volt, mint az a megváltozott felfogás, a Messiás első eljövetelekori megbízást illetően, mint ami Krisztus a tanítványaival történt csalódásuk után, a keresztre feszítést követően. Ez az új felfogás elkerülhetetlen konfliktust eredményezett a tanítványok számára azokkal szemben, akik ragaszkodtak a Messiásról való régi népszerű gondolathoz, hogy mint Izrael királya jön el, az ember helyében szenvedő Messiás halála helyett. E két nézőpont közötti ellentét most már éles és világos volt mindegyikük előtt, de nem volt ez teljesen így a tanítványok előtt abban az időben. Még a feltámadás után is, Krisztus követői részben ragaszkodtak a régi felfogáshoz – Jézusnak az Ő országa lelki természetéről adott tanításainak bizonyos megértése mellett is – „Uram, avagy nem ez időben állítod-e helyre az országot Izraelnek?” (Csel. 1:6.)

Az Edsonféle hármас csapat tudatára ébredt annak, hogy a milleriták többsége a 2300 nap végén való szentély megtisztítását, a földnek, a második adventkor való tűz általi megtisztításával annak ellenére kapcsolta össze, hogy folyóirataik már egy ideje cikkeket közöltek a mennyei szentélyről.

V. A két csalódás utóhatása

Jól emlékeztek arra, hogy azok a zsidók, akik nem voltak hajlandók senki mást elfogadni csak egy győzelmes királyi Messiást, és szomorúan, megvetően fordultak el Krisztustól, a kereszten haldokló áldozattól, pontosan azok voltak, akiket rövidesen becsaptak, amint kezdtek megjelenni az egymást követő messiási trónkövetelők, – és végülis teljesen kiábrándulva elvetettek minden Messiásra való várakozást. De a **(888)** krisztuskövető kisebbség, aki elfogadta halála szükségességét, mint a világ bűneiért való engesztelő áldozatot – bár eleinte kevesen voltak, pénz és befolyás nélkül, mivel szakítottak a többséggel, – a végén mégis egy nagy keresztény egyházzá váltak, melynek az volt a rendeltetése, hogy számban messze túlhaladja a régi zsidó egyházat.

Hasonlóan, az 1845 és 1855 között lezajló történelmi fejleményekhez, az adventistáknak három csoportja fejlődött ki. Az első és a legnagyobb, a milleriták csoportja arra a következtetésre jutott, hogy mivel Jézus nyilvánvalóan nem jött el, az „igazi Éjféli Kiáltás” még *nem* hangzott el.

Ennek következtében a próféciai időszak tulajdonképpen *még nem* ért véget. Így valamilyen jövőben történő beteljesedésre várva, a csoport legnagyobb része nemsokára kezdte kétségbe vonni a 2300 évvel kapcsolatos kulcs dátumokat és azok részletezését. Megtévesztő okfejtések következtében odajutottak, hogy pártokra szakadtak, mivel Krisztus későbbi eljövételére több, egymást követő időpontot állapítottak meg, mely várakozásokban keserűen csalódtak. Sokan mások szomorúan feladták, és a névleges egyházi tagságba menekültek vagy a kétkedés nyílt tengerére sodródtak.

Egy másik kisebb csoport arra hivatkozott, hogy a prófécia *beteljesedett* az 1844-es mozgalomban, de a tévedés az esemény természetében volt, és fanatizmusba sodródtak. Snow is egyike volt ezeknek. A többi adventistával együtt mélyen csalódott abban, hogy a Vőlegény nem szállt le az égből október 22-én. Másokhoz hasonlóan az *időpontok rendjére* összpontosított, viszonylag keveset tanulmányozta azt, amit az események magukba foglaltak. Ő is világosságra várt. De rövid idővel a csalódás után nem volt benne bizonyos, hogy hiba történt az év meghatározásban. Azután elment New York City-be, ahol 1845 tavaszán Joseph Turner megértette vele Krisztus, mint Vőlegény eljövételének értelmezését – nem személyesen szállt le a mennyből, hanem lelkileg foglalta el a trónt, eljövete lést megelőzően – nagyjából ugyanazt, mint amit Apollos Hale tanított.

Azonban Snow nemsokára egy „felmentő ítéletet” **(889)** kezdett hirdetni – a tévedés és igazság finom keverékét. Folyóiratot is adott ki *Jubilee Standard* cím alatt 1845 márciustól augusztusig. Éles összecsapások következtek a milleritákkal, és egy ideig súlyos fanatizmusnak adta át magát, különösen 1847-ben és 1848-ban. De haláláig hirdette 1844. október 22. sérthetetlenségét, mint a 2300 év igazi végét – a dátum helyes volt, de a várt eseményt rosszul értették. Volt egy néhány követője, azonban azok is hamarosan eltűntek.

De egy harmadik és jól láthatóan különálló kis csoport állhatatosan kitartott amellett, hogy a 2300 éves időszakot helyesen számították 1844-re, ők határozottan állították, hogy az esemény bekövetkezését félreértették, és hogy a Bibliának ez az utolsó és leghosszabb idő-prófécija *az írásoknak megfelelően beteljesedett*, hogy az „idő” többé nem lesz próba, és hogy Krisztus most lépett be mennyei szolgálatának második és egyben utolsó szakaszába, mielőtt hatalommal és dicsőséggel visszatér a földre második eljövetele alkalmával. Elfogadva az Edson és Crosier által előterjesztett nézeteket, megmenekültek a további téves időmeghatározásoktól,

Krisztusnak a mennyei szentélyben végzett szolgálata két szakaszának biblia értelmezése következtében, melyek kifejezetten beletartoztak a 2300 éves prófécia beteljesedésébe.¹⁰ Ez a harmadik csoport lesz a további részletes tanulmány tárgya.

De előbb tartsunk egy kis szünetet, hogy jobban megismerjük a csalódás utáni állapot fő egyéniségeit, hogy magunk elé képzelhessük a vezető személyeket, akik vezető szerepet játszottak a következő sorsdöntő eseményekben.

VI. Edson – először hirtelen egy rövid időre megpillantotta a szentély világosságát

A New York állambeli Port Gibson-i HIRAM EDSON (1806-1882) mindenki másnál jobban felelős volt – azok között, akik a szombattartó adventisták lettek – a szentély és annak megtisztítása tökéletesebb megértéséért, mind a jelkép, mind a megvalósulás területén. Egy Elijah Edson nevű angol lelkész leszármazottja, **(890)** aki 1670 körül jött Bostonba vallásszabadságot keresve.¹¹ Edson a New York állambeli Ontario megyében, egy falu metodista gyülekezetének tiszteletben tartott gondnoka volt 1839-ban, amikor egy háros-hetes millerita ébredés¹² végén elfogadta a küszöbön álló második advent üzenetét. Mikor „a hetedik hónap tízedik napja” közeledett, mint már említettük, esténként összejöveteleket tartottak Edson otthonában. Egyik este, mikor egy szekérrakomány érdeklődő ember jött el kocsival messziről, hirtelen ébredés mutatkozott, és kb. tizenhárman megtértek.¹³ Ő egy komoly lélekmentő laikus egyháztag volt.

Jellemére és bátorságára egy feljegyzett epizód enged bepillantást, röviddel a csalódás után. Egy jókora adventista csoportot, akik Edson házában jöttek össze, kb. egy negyven főnyi dühös tömeg támadott meg. Edson, mint vezető, nyugodtan kilépett a házból, bátran közéjük ment, és rávette őket, hogy vonuljanak vissza. Ezek az adventista vezetők nemcsak meggyőződéses, de bátor emberek is voltak.

Edson nemcsak elmélyült bibliakutató és buzgó evangélizáló segítő volt, hanem önfeláldozó is, aki tulajdonait beleépítette a mozgalomba, melyet szeretett. Gazdaságát, a kisszámú szombattartó mozgalom két korai értekezletének helyszínét, 1850-ben eladta, hogy segítse kifizetni Bates, Andrews, Longhborongh, Holt és Rhodes evangélizációs költségeit. Következő gazdaságát, Port Byron-ban 1852-ben szintén eladta¹⁴, és a bevételt kölcsönadta James White-nak első nyomdagépei megvásárlásához.

Edson volt tehát a növekvő szombattartó mozgalom egyik hűséges és megbecsült laikus résztvevője.

VII. Crosier- a „Szentély” cikk korszakalkotó szerzője

Edson ifjú munkatársa, OWEN R. L. CROSIER (1820-1913), az 1846. február 7-én kiadott *Day-Star* külön kiadásának, a szentély megtisztításáról szóló korszakalkotó cikkének írója a New York állambeli Canandaigua-ban született.¹⁵ Kétéves korától árva, magányos gyermekkorra volt. 16 éves korában egy methodista ébredés alkalmával megtért, és az Újtestamentum naponkénti olvasója lett, melyet ettől kezdve mindig a zsebében hordott. A történelem és a hozzá kapcsolódó tárgyak lelkes olvasója, hetenként két este oktatta a jól képzett Dr. Dayton, egy helyi híresség, aki látta az ifjú lehetőségeit.¹⁶

Crosier a Genesee Akadémia, majd a Lima-i Wesley szeminárium hallgatója lett. Tanított egymás után Gorham, Rochester, East Avon és Lima iskoláiban, osztályvezetőként és vasárnapi iskolai tanítóként tevékenyen részt vett az egyházi munkában. Valamikor 1843-ban elfogadta a közeli második adventről szóló tanítást, rövidesen meggyőződött arról, hogy a Biblia tanítása szerint Krisztus második eljövetele *megelőzi* a millenniumot, és hogy a gonosz továbbra is uralkodó marad mindvégig e világban, egészen a végig, ugyanúgy, mint Noé napjaiban. Most komolyan nekilátott az időrend és a próféciaák tanulmányozásának, azok egymást követő sorrendje szerint – a négy megjövendőlt birodalom, Róma későbbi felosztása és a további események, melyek az Úr eljövetelében csúcsosodnak ki. Ezekről azt hitte, hogy közvetlen a küszöbön állnak. Közben a methodista egyház megoszlott a püspökség és rabszolgaság kérdésében, és a gyülekezet egy része Wesleyánus gyülekezetté alakult, melyhez Crosier csatlakozott.

A kongregacionalisták, a methodisták, a wesleyánusok mindegyike felajánlotta Crosier-nek, hogy kiképezik a lelkeszi szolgálatra – az utóbbi még engedélyt is adott neki az igehirdetésre. De ő úgy érezte, nem kötelezheti el magát egyetlen csoportnak sem. Megkereste Dr. Franklin B. Hahn-t, a falu elnökét és az Ontario Megyei Orvosszövetség titkárát, segítsen megszerezni a városháza használatát, hogy előadássorozatot tarthasson a próféciaírókról. Később meghívást kapott, hogy tartson egy sorozatot, az iskolaépületben. Dr. Hahn abban az időben fogadta el teljes szívvel **(892)** az advent üzenetét. Ettől kezdve szoros barátságot kötöttek, és Crosier Hahn házáat tekintette otthonának, amikor csak Canandagua-n tartózkodott. Hahn

szintén szorgalmasan tanulmányozta a Bibliát, és a Canandaigua-i millerita csoport gyakran összejött a házában.

1844 nyarán nagy millerita tábori összejövetelt tartottak Hahn farmján, a Canandaigua-i tó partján, amikor sokan – köztük a doktor és felesége – bemerítés által megkeresztelkedtek. Crosier az előző őszön E. R. Pinney baptista lelkész merítette alá, aki a közvetlen közeli második advent lelkes híve volt. A tábori összejövetel után Crosier úgy döntött, hogy minden idejét az advent ügyének szenteli. Kiadta a Canandaigua-i *Day-Dawn*-t annak érdekében, hogy az advent üzenetét hirdesse a helybelieknek. Az októberi csalódás után – és Edson mély meggyőződése szerint, Krisztus nem ki, hanem belépett a Szentek Szentjébe – ezt írta Crosier: „Fontossá vált annak tisztázása, hogy mit jelent a szentély megtisztítása.”¹⁸ Crosier és Hahn, a téma intenzív tanulmányozására mindketten csatlakoztak Edsonhoz 1844-1845 telén, és Crosier Dr. Hahn otthonában írta meg közös megállapodásukat, mely a Szombattartó Adventisták új álláspontjának irányadó magyarázata lett.

VIII. A csoport feltűnő párhuzamot lát a tanítványok csalódásával

Most készen vagyunk a Port Gibson-i tanulmányozó csoport figyelmesebb követésére, amint hónapokon át tanulmányoznak, kutatnak, újratanulmányoznak és felülvizsgálják a tárgyat arra törekedve, hogy kidolgozzanak egy jól érthető magyarázatot a jelképes és valódi szentélyszolgálatról. Edson, Crosier és Hahn rendszeresen és imádkozó szívvel, Isten vezető kezének fényében tekintették át az adventmozgalom egész eddigi tapasztalatait. Módszeresen és behatóan kutatták újra értelemért és világosságért a Szentírást, **(893)** figyelem bevéve csalódásukat. Ezért újratanulmányozták a megdöbbentő hasonlóságot saját elmúlt csalódásuk és az apostoloké között, akik hasonló, nyomasztó csalódáson mentek keresztül Krisztus keresztre feszítése miatt, melyet a próféciában valóban megjövendölt események félreértése okozott.

Világossá vált előttük, hogy Krisztus kereszthalála – bár a 70 hétről szóló prófécia kifejezetten megjövendölte azt – abban az időben úgy tűnt a tanítványoknak, mint Krisztus földi küldetésének teljes kudarca. Eleinte tragikus tévedésnek tekintették a keresztre feszítést, ami ugyanakkor az emberek megvetését és gyalázkodását zúdította rájuk. De ehelyett hamarosan rájöttek, hogy ez volt az az alap, melyre, minden időben az egész keresztény egyház szerkezetének kellett volna épülni – *áldozata, feltámadása, mennybemenetele és Jézus Krisztusnak, az ő Uruknak az azt*

követő mennyei főpapi szolgálata. A királyság, melyet vártak, nem valósult meg csak később – csak amikor az Isten által, a Krisztus második eljövételére megállapított idő a korszakok végén be nem telik, amikor személyesen visszajön, hogy megváltsa követőit az alvó szentek feltámasztása és az élő igazak elváltoztatása által. Azt várták, hogy Király legyen, az áldozat, majd főpap helyett.

Hasonlóképpen most vált kristálytisztává Edson és két társa előtt, hogy a 70 hét és az ahhoz kapcsolt 2300 év prófeciájának sohasem volt célja, hogy magába foglalja Krisztus dicsőséges második eljövételét. Ehelyett Ő belépett főpapi szolgálatának második vagy végső szakaszába. Ítéletjelentekre most először került sor. Magától értetődő, hogy most kénytelenek voltak hinni a Dániel 8:14. prófeciájában. És ez valóban beteljesedett, úgy amint megjövendölték. A prófétikus idő eleme – az 1844 évi végső dátum – megtámadhatatlanul állt. Ezt ők egyszerűen csak indokolatlanul és nem bibliai várakozással belemagyarázták.

Tehát tévedtek a végső események jellegével kapcsolatban, hogy azok valóban meg fognak történni, épp úgy, mint a régi tanítványok tévedtek 18 évszázaddal korábban egy földi királyságban való naiv reménységükben, mely **(894)** Krisztus első eljövetelekor lesz megalapítva. Ezért volt párhuzam a helytelen értelmezéssel és csalódással összefüggésben mindkét prófétikus mozgalom meghirdetésében. És ki mondhatja meg – tűnődtek – melyik volt a nagyobb és elítélendőbb helytelen értelmezés? Nem a hiba, hanem annak kiigazítása volt most a legfontosabb. Ebben egyetértettek.

Mint ahogyan a tanítványoknak a keresztény kor kezdetén a zsidók között kellett hirdetniük az örömhírt, és csak azután a pogányoknak, az ítélet órájának teljesebb és helyesbített megértését hasonlóan tovább kell adni először azoknak, akik részt vettek a millerita mozgalomban. A prófeciát ők valóban beteljesítették 1844-ben, amennyire csak lehetett abban az időben. Korlátozott nézeteik és téves felfogásuk ellenére ugyanúgy hirdetni kezdték a megjövendölt ítélet óráját, mint ahogy a tanítványok helyesen hirdették a Messiás megjelenését az első advent idején, bár komolyan félreértették és tévesen állították küldetése királyság-szakaszát. Így rájöttek, hogy múlt bizonyágtételük csak előkészítő bejelentés volt – az emlékeztető kürtzengés, mint a régi Engesztelési nap előtti napokon, a jelkép szerint. A nagy és végső hirdetés ideje még váratott magára.

Nem, a prófécia *időzítése* nem volt téves. A prófécia alapos felülvizsgálata során az időszámításban nem fedeztek fel alapvető hibát. Az 1844-es dátum helyes volt. De a második advent nem az prófeciában szerepelt, hanem

inkább az előzetes ítélet-jelenetek, olyan események, melyek feltartóztathatatlanul a véghez vezettek – és így *végül* a második adventhez, mint az összes esemény csúcspontjához. Miért, óh miért lett az ő szemük előtt eltakarva, mint volt azoknak a régi tanítványoknak?

De most már világosan látták, hogy 1844-ben el kellett hangoznia az éjféli kiáltásnak, bejelentve, hogy eljött Isten ítéletének az órája. Ezt ők megkísérelték megtenni, öncélúan hangsúlyozva a Király eljövételét és a királyság felállítását. A prófécia utolsó napjának a teljesedése **(895)** és az advent közvetlen közelsége volt ennek az órának az egyetemes üzenete, melyet az Atlanti óceán mindkét partján hangok ezrei harsogó hangon hirdettek, Ázsiában és Afrikában. Még Ausztrália és a tenger szigetei is hallották a visszaverődő hangokat. Nyilvánvalóvá vált, hogy Krisztus valóban belépett végső különleges, papi munkája elvégzésére az arra kijelölt órában, Isten ítéletének órájában, az Ő papi szolgálatának utolsó szakaszába – *de nem, mint Király, és nem erre a földre jött*. Ez volt az egész kérdés kritikus pontja.

Nagyon keserű csalódás érte őket 1844-ben, amikor Krisztus nem jelent meg, mint Király, amelyre indokolatlanul vártak. Ez elkerülhetetlenül nyomot hagyott, ennek eredményeként sokan elhagyták az advent hitet. És azoknak nagy csoportja, akik még mindig kitartottak Krisztus közeli eljövételének tanítása mellett, valószínűleg nemsokára különböző nézetekkel és csökkenő létszámmal kisebb csoportokra szakadt. Az apostolok napjaival való párhuzam élénk és elkerülhetetlen volt.

Így történt, hogy amit minden idők legnagyobb *csalódásának* tekintettek, most már úgy látták, hogy az volt az egész prófétikus történelem egyik legfigyelemreméltóbb beteljesedése – emberi korlátai és helytelen értelmezése ellenére, Istentől, saját magától *rendelt* mozgalom. És a megjövendőlt véghezvitel volt most Istennek az emberekhez intézett utolsó figyelmeztető és kérlelő üzenetének az alapja.

IX. A szentély szolgálata előre vetíti a megváltás munkáját

Edson megvilágosodása Krisztusnak a Szentek Szentjében elkezdett különleges szolgálatáról, meggyőzte őt és társait, hogy a Szentírásból alaposan tanulmányozniuk kell a földi, *jelképes* szentélyszolgálatot annak érdekében, hogy megérthessék az igazi szentély szolgálatát a mennyben, és a szolgálat azon szakaszának jellegét, amelybe Krisztus éppen most lépett be. Így Bibliáikkal és bibliamagyarázataikkal felszerelve, szorgalmasan folytatták tanulmányaikat ezen lenyűgöző tárgyról. Úgy találták, hogy a szentély és

annak szolgálata, melyek Mózes által a régi Izraelnek adattak, **(896)** évente szemléltető ábrázolása, érthető tanítást adott, ami magába foglalja az egész megváltási tervet.¹⁹

Isten azt mondta ókori népének: „Készítsenek nékem szent hajlékot, hogy ő közöttük lakozzam.” (II. Móz. 25:8.) És ezt ők el is készítették „arra a formára, amely a hegyen mutattatott . . .” (II. Móz. 25:40., Zsid. 8:5.) E földi szentély tehát „a mennyei dolgok árnyéka” volt. (Zsid. 8:5.) Először is megállapították, hogy az ősi szentsátor két helyiségből állt, kiegészítve a külső udvarával, a pitvarral. Az első, vagyis a nagyobbik rész, melyet Szentélynek neveztek, tartalmazta a hétágú arany lámpát vagy gyertyatartót, a szent kenyerek asztalát és az arany füstölő oltárt – az örökké-szolgáló Szentléleknek, Isten megtartó Igéjének és a hűségesek imájának jelképeit. A második, vagy kisebb rész, az ún. Szentek Szentje tartalmazta a szövetség ládáját, melyben Isten által kőtáblára írt szent törvénye nyugodott. A láda fedelén, két vert arany kerub között volt a kegyelem trónja.

A pitvarban egész évben naponta mutattak be bárány- és másféle áldozatokat. Ezen különféle áldozatok mindegyike Krisztust jelképezte, a mindenre elegendő Isten Bárányát, akit egyszer és mindenkorra megáldoznak az emberek bűneiért. (Zsid. 9:28., 10:10-14.) Megfigyelték, hogy az első helyiségben naponta, egész éven át, a földi papok szolgáltak; „a másodikba azonban egy-egy évben egyszer csak maga a főpap lépett be” (Zsid. 9:7.)

Az első részben, a naponkénti szolgálat folyamán a pap feltöltötte az olajat a gyertyatartóban, melynek állandóan égnie kellett, és tömjént hintett az arany oltár örökké égő lángjára. Ugyancsak ide hozta be a pap bizonyos áldozatok vérének egy részét, és a két részt elválasztó függöny felé hintette, vagy megkenete vérrel a jóillattétel oltárának négy szarvát. Így jelképesen bevitte a nép bűneit a szentélybe, **(897)** a Szentek Szentje bejáratához, és így „beszennyezte” a szentélyt.

De az évenkénti Engesztelési Napján, mely a hetedik hó tizedik napján volt, a főpap „engesztelést végzett Izrael fiainak bűneiért”. Ez magába foglalta a szentély „megtisztítását”. Megértették, hogy ez a különleges szolgálat ilyenképpen folyt le: A főpap, miután megmosta magát, felvette erre az ünnepélyes alkalomra való szolgálati ruháit, vette a tömjénezőt, és annak füstjével elfedte arcát Isten jelenlétének dicsőségétől, mely a kegyelem trónja felett jelent meg, elhúzta az elválasztó függönyt, és

belépett a Szentek Szentjébe, ott az áldozat vérét a kegyelem trónja felé hintette.

Mikor ezt elvégezte, kilépett, jelképesen magán hordozva a nép felgyülemlett bűneit, eltávolítva azokat a szentélyről. Majd kint, *miután az engesztelést teljesen elvégezte*, kezét egy élő bűnbak fejére helyezte, és jelképesen áttette a bűnöket annak fejére. A bűnbakot azután kivitték a lakatlan pusztába, hogy végül ott haljon meg. Ekképpen megértették, hogy így fejeződött be a földi szentély megtisztításának munkája.

Ezt a komolyan tanulmányozók nagy örömeire megértették, hogy a Zsidókhoz írt levél megmagyarázza, hogy a földi szentély és szolgálata „a mennyei dolgok ábrázolata és árnyéka” volt. A mózesi szentély vagy szentsátor, annak naponkénti és évenkénti szolgálataival, így jelképezte Krisztus valóságos engesztelő áldozatát és mennyei, papi szolgálatát. Miközben a bűnök, a jelkép vagy szimbólum szerint *megbocsájtattak* a bárány vérének érdeme által, amint azt napról napra bevitték a szentélybe, azok teljesen *ki lettek törölve* az Engesztelés Napján.

Kristálytisztá lett előttük, hogy a földi szentély, ahol Isten jelenléte lakozott a Szentek Szentjében a kegyelem trónja felett, azért adatott Izraelnek, hogy annak jelképein keresztül megérthessék a Krisztus általi megváltási terv dicsőséges végső gondoskodását és valóságát. Soha nem az volt a célja, hogy a mennyei szentély helyébe lépjen, melynek mintájára épült, **(898)** ahol a nagy valóágban a megváltás végbe ment, és ahol Krisztus tényleges közbenjárói munkáját végzi. De ez egy ábrázolás volt, az ember megmentéséért való szerető isteni gondoskodás módszere vagy jelképe.

Ez a három tanulmányozó egyértelműen belátta, hogy vannak *prófétikus* jelképek vagy szimbólumok, mint ahogy vannak *prófétikus* példázatok és *prófétikus* ígérek. Itt, a földi szentélyben, az éves jelképes szolgálat-sorozat folyamán, a megváltás teljes eseménysorozata lejátszódott, és évről évre ismétlődött Izrael oktatására. Az eredeti mennyei szentély, nem azonos a kis földi mintával – jegyezték meg – mert végtelenül dicsőségesebb és mennyei, mint a kis földi szentély. De a földi szentély, két helyiségével, a szentéllyel és a Szentek Szentjével és mindegyik tartozékával, a mennyei valóság nyilvánvaló jelképe.

Az áldozati és engesztelési szertartások, a bárányok és kecskék, a galambok és tulkok, melyeket áldoztak, világosan Krisztust képviselték, a mi páratlan Áldozatunkat, az ő többszörös szerepében. A földi papság egész munkája Jézusnak, a mi nagy Főpapunk valóságos közbenjárói munkájának

jelképe volt. A Szentek Szentjében a frigyláda Isten kormányzatát képviselte, gondosan őrizve a Tízparancsolat szent előírásait. A kegyelem trónja, a láda fedele azt a helyet jelképezte, ahol Isten találkozott népével, az igazágszolgáltatást igazságossággal és kegyemmel elegyítve. Ezek voltak a nagy valóság jelképei és árnyékai.

Így rájöttek, hogy a szentély szolgálata, a teljes megváltási műben Isten és ember viszonyát jelképezte. Krisztusnak a szentély első részében való szolgálata minden nemzedékben, az ő népéért való közbenjárását jelképezte. A második részben való végső szolgálat, az engesztelés napján, Krisztus szolgálatának befejező szakaszát, az ítéletórát jelképezte, előkészítve a bűn végső kiirtását. Az áldozat, Krisztus életének odaadása az emberek bűneiért. És a bűnbak Sátánt jelképezi – kénytelenek voltak elhinni – a bűn kezdeményezőjét, aki, *miután az engesztelés befejeződött* a helyettesítő áldozaton által, viselni fogja a felelősséget az összes bűnért **(899)** és végül száműzik a feledés mélységébe. Ilyen módon ábrázolta az evangéliumot a régi Izráelnek adott jelképrendszer.

X. A bűnbak – Sátán száműzetésének jelképe

Crosier hét különböző okot sorol fel, miért nem hiszi, hogy a bűnbak Krisztust jelképezi:

1. A bűnbak részvételére az engesztelés napi szertartásban csak akkor került sor *miután* a főpap *befejezte* a szentély megtisztítását.
2. Krisztust, mint élő bűnbakot nem küldték lakatlan helyre száműzetésbe.
3. A bakra ráhelyezték, és rajta maradt Izrael bűne, de Krisztus másodszor „bűn nélkül” fog eljönni.
4. A bakot elküldték a pappal, Krisztus pedig a pap.
5. A bűnbak a másik bak ellentéte, melyet az Úrért való baknak neveznek, és ezt felajánlották bűnért való áldozatul; ugyanakkor a bűnbakot nem nevezték az Úr bakjának, és nem áldozták fel.
6. A héber neve nem bűnbak, hanem Azazel, ami az ördög neve (melyre vonatkozóan forrásműveket idéz).
7. Krisztus második eljövetelekor Sátánt megkötözik, és a mélységbe vetik – melyet jól jelképez a főpap tette, hogy a bűnbakot a pusztába küldi.²⁰

Crosiert nem vádolható joggal – mint azt a kritikusok később tették – hogy Sátánnak része van a megváltottak bűneiért való engesztelésben, mivel legelső érvelése szerint azt a Mózes III. könyve (Szerzartások könyve) világosan kifejtette, az engesztelés már befejeződött, mielőtt a bűnök a végleges eltávolítás miatt a bűnbak fejére lettek helyezve. Ezt a leghatározottabban világossá tette.

„Egy kicsit figyeljünk az áldozati törvényre, ami azt mutatja, hogy a bűnöket a népről a papra helyezték át, és a papról a bakra. Először: ezeket az áldozatnak tulajdonították. Másodszor: A pap bevitte ezeket az áldozat vérében a szentélybe. (900) Harmadszor: a hetedik hónap tizedik napján, **(900)** miután a szentélyt megtisztította azoktól, áthelyezte a bakra. Negyedszer: és a bak végül kivitte azokat Izrael táborából a pusztába.”²¹

Ez volt a törvényes eljárás, és mikor ez beteljesedik a valóságban, a bűn szerzőjére ismét visszahárítják azokat.

Lásd a D Függelékben Crosier véleményének részletesebb bemutatását.

XI. További kinyilatkoztatás a próféciai előrejelzésben

Még volt még egy másik szempontból lényeges tanulmányozni való, egy sejtés, amely szintén megragadta Edsont, mikor ment a kukoricásban azon az emlékeztető októberi napon, 1844-ben. Crosier-rel és Hahn-nal együtt ő is látták, hogy a csalódás keserűsége – és valójában az egész advent tapasztalat – maga is ihletett jövendölés része, melyet János írt le a Jelenések 10. fejezetében. Ezt szintén tanulmányozták. Itt, ezt az üzenetet, hogy „idő többé nem lészen”, egy „égből leszálló hatalmas angyal” hirdeti a földön és a tengeren. A mennyei hírnök „felhőbe volt öltözve” látszólag valamit jelezett, ami abban az időben el volt rejtve, vagy nem értették meg világosan. És az üzenettel, hogy próféciai „idő többé nem lészen,” egy „kis könyvet” nyitott meg – nyilvánvalóan a Dániel könyvének egy részét, mely be volt pecsételve. Az édes-keserű könyv megevése nyilvánvalóan az örömteli várakozást és a keserű csalódást jelképezte, mely után következett a kijelentés: „Ismét prófétálnod kell”. Szemlátomást Isten még egy munkát el akart végeztetni azokkal, akik a csalódáson átmentek. Tehát még egy másik üzenetnek kellett jönni, miután az első és második angyal üzenetének kezdeti ereje kimerült. De hogyan állhatnak az emberek elé, – minden keserű, értelmetlen előítélet nélkül – amikor belső viták kezdenek kialakulni a csalódás következtében? Mi lenne az az üzenet?

Azt gondolták, hogy mikor a hetedik trombita szólni kezd, Isten titka, az evangélium **(901)** gyorsan befejeződik. Úgy érezték, hogy Krisztus szolgálatának befejezése magába foglalja a szentély gyors megtisztítását és

minden dolgok gyors befejezését. De most kezdtek rájönni, hogy volt egy időbeli különbség – azt gondolták, hogy rövid lesz – ezen trombita és a második eljövétel között.

Arra is rájöttek, hogy mikor Isten mennyei temploma megnyílt, az Isten szövetségének ládája is láthatóvá vált. (Jel. 11:19.) Meggyőződésükké vált, hogy a templom külön részébe, azaz a Szentek Szentjébe, mely a ládát tartalmazta, csak a jelképes évenkénti szolgálat napján, vagyis az engesztelés napján lehetett belépni. Tehát akkor, amikor a főpap belépett, hogy megtisztítsa a szentélyt. Továbbá, a frigyláda a szövetséget vagy bizonyosságot tartalmazta, amit Isten Mózesnek adott a Sinai hegyen, melyet Ő írt a kőtáblára, és amelyet a frigyládába helyeztek. Akkor azt a gondolatot kezdték felvetni, hogy ez valamilyen különös hangsúlyt akar helyezni Isten törvényére. Mindez segített a csalódás megértésben. Még Jozeph Marsh is ezt írta a New York állambeli Rochester-ben, a *Voice of Truth* című újságjában.

„Örömmel elismerjük, hogy tévedtünk az esemény *természetében*, melyet a hetedik hónap tizedik napjára vártunk; de még nem tudjuk elismerni, hogy a mi Nagy Főpapunk *azon a nagy napon* nem végzett el *mindent*, amint azt a jelkép feltételezni engedi. Hisszük, hogy megtette.”²²

XII. Folyóiratok cikkei viszik a „világosságot” az advenváróknak

1845 tavaszán, Edson, Crosier és Hanh addig a pontig jutott a tanulmányozásban, hogy elméjükben tisztán látták a szentélyt, annak szolgálatait és megtisztítását, különböző szakaszait egészen feltárt és részarányos formában, mint azt az „igazságot és világosságot”, melyre a szétszóródott nyájnak szüksége volt. Számukra Krisztus áldott evangéliuma megvilágosodott, mélyebb és teljesebb értelmet nyert, és fény derült egész csalódásukra, valamint az advent mozgalom helyességére és létjogosultságára. Ez adott jelentőséget

Ez a három ember megtárgyalta, hogyan terjeszthetnék ezt az értékes tudást az advent hitben lévő testvéreik között, és Edson azt javasolta tanulmányozó társainak: „Adjuk ki a *Day-Dawn* folyóirat **(903)** még egy másik számát, és tegyük közzé ezt az igazságot.” Többek között Joseph Bates-hez és James White-hoz is eljutott a lap, mindketten örömmel

fogadták. A Port Gibson-i helyi csoport is boldogan fogadta a cikket. A Cincinnati-i Day-Star szerkesztője Enoch Jacobs kedvező fogadtatása következtében bátorította őket, hogy a következőben írjanak egy teljesebb, rendszeres magyarázatot – kb. 50 fogalmazópapír nagyságút – hogy az előfizetők nagyobb többségét elérjék.²⁴

Ez, idővel, 1846. február 7-én meg is jelent a Day-Star Különkiadás nagyméretű (dupla szám) formájában. A cikk végén ott van Hiram Edson és F. B. Hahn jóváhagyó aláírása, így mutatva be közös következtetéseiket. A költséget megosztották maguk között, és olyan messzire terjesztették, amilyenre csak tudták. Edson felesége még a nászajándékba kapott ezüst kanál-készletét is eladta, hogy segítsen előteremteni a szükséges összeget. Joseph Bates és James White különösen örült a teljesebb tanulmánynak. Bates szerint, a témáról ez volt eddig a legjobb tanulmány. Ez sokaknak fényt és reményt hozott.

A korábbi Day-Dawn cikkek 1845-ben jelentek meg,²⁵ és a kibővített Day-Star kb. 10 hónappal később.²⁶ Crosier egy másik cikke Joseph Marsh lapjában jelent meg,²⁷ bemutatva azt a 10 alapvető pontot a szentélyről, melyet a lelki eljövétel elleni küzdelemben használt. A szentély tana Port Gibson-ból és Canadagua-ból kiáradva messze terjedt, és sokan örömmel fogadták.

XIII. Fontos konferenciára jöttek össze Edson otthonában

Mint már említettük, mikor a Day-Down előzetes cikke Joseph Bates és James White és más keleti adventváró kezében került, sokan készségesen elfogadták a kifejtett nézeteket. Ennek következtében a Day-Dawn cikkek megteremtették a kapcsolatot a támogatók és a New-England-i vezetők között. Később egy konferencia összehívását határozták meg a „szétszóródott maradék” számára Edson otthonában, és erre meghívták a keleti testvéreket, hogy találkozzanak velük. Közöttük Bates és White is elindult a konferenciára. Azonban White-t elhívták, hogy egy gyászistentiszteletet tartson meg és ezért nem tudott jelen lenni. De Bates megérkezett, és megkérték, hogy vegyen részt a szolgálatokban. Ezt ő meg is tette.

Bates felelősséget érzett a hetedik-napi szombat és a szentélyről kialakult nézet közötti kapcsolat iránt. Előadása alatt Edsont annyira érdekelődött és úgy örült, hogy alig tudott ülni maradni a helyén. És mikor Bates befejezte, Edson felugorva bejelentette: „Ez a világosság és az igazság! A hetedik nap a szombat, és veletek tartok annak megtartásában!” Már nyert bizonyos

bepillantást a szombatra vonatkozóan a szentély, a frigyláda, a tíz parancsolat tanulmányozása során, és olvasott „T. M. Preble-től néhány sort”,²⁸ de még nem látta annak jelentőségét. Ez volt az első nyilvános alkalom, amikor a szentélyről és a szombatról való álláspontokat összekapcsolták, ezek alkotnak a hit három különböző tantétele közül kettőt, jellemezve a lassan formálódó hívők közösségét, amelyek nagy távolságban, elkülönített helyeken kezdődtek. (Lásd: a 854 oldali táblázatot)

Így a Port Gibson-i csoport volt az első, aki kiállt Krisztus főpapi szolgálatának kettős jellege, illetve két szakasza mellett, a mennyei szentély szolgálatával kapcsolatban. Kicsit később, 1848-ban a fontos „Szombat-konferencia” hat részből álló sorozata közül egyet Edson csűrében tartottak, melyet az 1844. október 23-a kora reggelén való imádkozás és megbizonyosodás szent emlékére szenteltek. Szinte az összes szombattartó jelen volt a sorozat valamelyik előadásán New York állam nyugati részéből és a szomszédos államokból. Ezeket a konferenciákat gondosan meg fogjuk tárgyalni a 47. fejezetben.

De előbb meg kell említenünk a három, nagy távolságban lévő, egymástól teljesen külön álló csoport közül a másodikat, vagyis a kialakuló Hetednap Adventista felekezetet. Az első csoport New York államban központosult, akik a szentélyről szóló tanítás prófétikus vonatkozását tanulmányozták, rövidesen érintkezésbe léptek a második különálló csoporttal Új Hampshire-ben – azzal a kis csoporttal, akik a negyedik parancsolat hetedik-napi szombatját kezdték megtartani. A következőkben a Szombattartó Adventisták növekedését fogjuk nyomon követni.

JEGYZETEK

1. A.W. Spalding, *Captains of the Host*, 92. o. Az egész fejezet ezen mozgalom jelneteinek eleven és megbízható ábrázolása.
2. Hiram Edson, kézirat töredék az ő „Élete és Tapasztalata” 8. o. Edson kéziratának legfőbb forrása ehhez az elbeszéléshez, két későbbi jelentéssel együtt J. N. Loughborough kéziratában, az „Advent Experiences”-ben 4. szám 1.2. o. és 7. szám 4-5. o. Mindhárom eredetiben az Advent Source Collection-ban van. Amennyiben a részletekben eltérés van, az Edson saját elbeszéléséből következett.
3. Hiram Edson, kézirat „Life and Experience” 8-9. o.
4. J. N. Loughborough, kézirat „Advent Experiences” 7. szám. 4. o.
5. Edson, kézirat „Life and Experience” 9. o. (dőlt betűs szedés)
6. Ez az eredeti kézirati elbeszélés némileg eltér a Loughborough által sok évvel később írt a *Rise and Progress of the Seventh-day Adventist*-ben (1892) 114. o. és a *The Great Second Advent Movement*-ben, 193. o. utólag írt beszámolótól. Mindvégig hangsúlyt helyezett a szentélyre a kiváló hetedik hónapi mozgalomban. De a föld tűz által való megtisztásának egyező elgondolása még mindig az eredeti Millerita felfogásból maradt fenn. Ezért a

„Hetedik hónap” megértése egyfajta átmeneti lépés volt a korábbi és a későbbi vélemények között.

7. Edson, kézirat „Life and Experience” 10. o.
8. Hatásosan ábrázolták ennek a kötetnek a címlapképét.
9. Edson szilárdan hitt a hetedik hónapi mozgalomban, jól ismerte Snow újságját, az augusztusban kiadott *The True Midnight Cry*-t, vagy legalábbis egyet a sok újra kiadott vezető millerita újság közül. Port Gibson nem volt messze Buffalótól, Charles Fitch és Snow körzetének keleti határán. Fitch és Snow, másokkal együtt, a vezetők figyelmét kitartóan a mennyei szentélyre irányították, és abban Krisztus főpapi szolgálatára. Azonban ők először mindnyájan várták az ő *megjelenését* az egek egéből azon a napon, hogy megáldja várakozó népét a második eljövetelekör.
10. Ez a csoport elfogadta a negyedik parancsolat szombatját is, végül felvették a Hetediknapi Adventista nevet 1860-ban, és most ők a legnagyobb adventista szervezet.
11. May Cross levele L. E. Froom-hoz, 1944. augusztus 23.
12. Gyászjelentés, *Review and Herald*, 1882. február 21. 126. o.
13. Edson, kézirat, „Life and Experience” 7. o.
14. Spaldink, *Captains*, 186-187. o.; J. N. Loughborough, *Experiences in the Publishing Work*, 14. szám, *Review and Herald*, 1908. december 31. 19. o.
15. Az Indianától, „Kanandarque”, jelentése „Kiválasztott terület”.
16. O. R. L. Crosier, életrajzi részletek a *Daily Messenger*-ben (Canandaigua, N.Y.), 1923. november 22.
17. Lewis Cass Aldrich, *History of Ontario Country, New York* (1893) 184. o.; további életrajzi adatok nem állnak rendelkezésre.
18. *The Daily Messenger*, 1923. november 22. 22. o. Crosier is elfogadta és megtartotta a hetedik napi szombatot 1846 körül, de később elvetette mind a szombatot, mind a szentélyről való eredeti álláspontját, és szembeállt velük. Harbingerhez csatlakozott 1847-től 1853-ig, és kiadta a *Gyermekek Barátja* című újságot a New York állambeli Rochesterben. (Lásd *Harbinger and Advocate*, 1851. augusztus 16. 70. o.; 1853. március 5. 300-301. o.; szintén a *Review and Herald* 1853. március 17. 176. o.)
19. Ez a vita Edson kézirati elbeszélésén és O. R. L. Crosiernek a *Daily Messenger*-ben megjelent életrajzi leírásán alapult, de elsősorban az 1846. február 7-i *Day-Star* Különkiadásán, melyet Crosier írt, de Edson, Crosier és Hahn közös megállapításait fejezve ki, és a másik kettő által a kinyomtatás lezárásakor jóváhagyott, aláírt nyilatkozatot. Ez az alap irat, a Különkiadás, a „Mózes Törvénye” címen tartalmazott felosztást, úgymint „A törvényes jelképek és ellenjelképek”, „A Szentély”, „Krisztus főpapsága”, „Az engesztelés”, „A kecskebak” és „Az átváltozás”.
20. O. R. L. Crosier „A Mózes törvénye” *Day-Star* Extra, 1846. február 7. 43. o.; egy Crosier által benyújtott hasonló felsorolás a *Voice of Truth*-ban jelent meg 1845. október 21. 505. o.
21. *I.m.*
22. *Voice of Truth*, Kiadó, 1844. november 7. 166. o.
23. Lásd, Crosier kézirat.
24. Lásd D Fügeléket Crosier szentélyről szóló cikkének teljes összefoglalásáról.
25. Később újra kinyomtatott részletek a *Review and Herald*-ban 1851. május 5. 78-79.o.; későbbi megjegyzések a *Reviewban* 1853. március 17. 176. o.
26. Crosier egy alkalommal közreműködött a *Day-Star*-nál. Lásd 1845. augusztus 25, október 11, és november 15., és 1846. május 16-i számokat. A szentélyről is megjelent néhány pont ezekben a lapszámokban.

27. *Voice of Truth*, 1845. október 21. 505. o.
28. Edson, kézirat, „Life and Experience”, 10. o.; Spicer, *Pioneer Days*, 61-62. o.